

zomereik

Eikels worden door een heleboel dieren gegeten. Onder andere zwijnen, eekhoorns, muizen en vogels vinden ze lekker.

De vlaamse gaai is een van die vogels die zorgt voor de verspreiding van de eikels. De vlaamse gaai is volgens veel mensen een rover, omdat hij nesten van zangvogels leegrooft. Dat doet hij ook wel, maar hij eet ook vruchten, zaden, insecten en slakken.

De eik heeft vaak last van eikemeeldauw. Het lijkt alsof de jonge takken onder een soort wit poeder zitten. Dat zijn de draden van een schimmel.

es

De es is in de winter gemakkelijk te herkennen aan zijn zwarte, tegenoverstaande knoppen. Het hout is hard en buigzaam.

Het wordt gebruikt voor gymnastiektoestellen en gereedschap. De mannelijke boom wordt vaker gebruikt, omdat hij wat sneller groeit. De knoppen lopen laat in het voorjaar uit. In de zomer laten de bomen veel licht door. Daardoor groeien in esbossen veel kruiden.

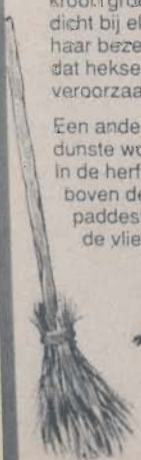
bomenstichting utrecht

berk

Van de takken van deze boom worden straatbezemmen gemaakt.

In sommige berken komen heksebezemmen voor. In de kroon groeien dan hier en daar een heleboel takjes dicht bij elkaar. Vroeger dacht men dat een heks haar bezem vergeten was. Nu weten we dat heksebezemmen worden veroorzaakt door een schimmel.

Een andere schimmel groeit in de dunste wortels van de berk. In de herfst groeit die schimmel boven de grond. Het is een rode paddestoel met witte stippen: de vliegenzwam.

bomenstichting utrecht

Husqvarna 39R

De Husqvarna 39 R is een allround taludmaaier, bekend om zijn veelzijdigheid. Met de Husqvarna 39 R kunt u veel kanten uit. Met een zaagblad zaagt u opgaand hout en struikgewas. Met een speciaal maaiblad maait u onkruid en stug gras. En met de nylondraad maaikop maait u gras op moeilijk bereikbare plaatsen. De 39 R is voorzien van een verstelbare stuurboom, comfortabel en verstelbaar draagstel en een onderhoudsvrije elektronische ontsteking. De Husqvarna 39 R is de leider onder de taludmaaiers.

* Geldig t/m 31 december 1989. Meer weten? Stuur onderstaande bon in voor meer informatie.

Gaarne ontvang ik van u meer informatie over de Husqvarna bos- en taludmaaiers.

BN-3/89

Husqvarna Bos & Tuin, Postbus 188, 1110 BD Diemen.

Naam:

adres:

Postcode/plaats:

De Halmen 10
7383 BG Voorst
Telefoon 05758 - 1588

VAN DAM BOOMVERZORGING

SNOEIEN MET HOOGWERKER OF KLIMTECHNIEK /
BOOMCHIRURGIE/GROEI-TOORNISSEN/AFBOUW- EN
VELLING VAN BOMEN / ADVIES EN INVENTARISATIE

GROEN NATUUR-LIJK DEVOBO TOTAAL

Groenvoorziening
Landschapsonderhoud
Bosonderhoud
Boomverzorging (chirurgie)

- ADVIEZEN
- INVENTARISATIE
- BEHEERSPLANNEN

- Totaal pakket uitvoering bosbouw.
- Boomverzorging o.a. snoeien, (vorm), wondbehandeling, groeiplaatsverbetering.
- Aanleg en onderhoud groenstroken, erf- en terreinbeplanting.
- Bomen rooien, stobben wegfrez, takken versnipperen.
- Subsidieregelingen voor bos- en landschapsbouw op aanvraag.
- Verhandeling rondhout.

Cultuur technische werken d.m.v. samenwerking o.a.

- Renovatie, onderhoud sportvelden • Aanleg, onderhoud watergangen
- Drainage weilanden • Schaven van onverharde wegen • Bermonderhoud.

Ron ten Voorde Autotel. 06 - 52 10 81 47
Jan Steenstraat 12, 7412 TC Deventer, tel. (05700) 1 09 09

-aangesloten bij KNBV, KPB

BOMEN EISEN BODEM- RUIMTE

Een optimale wortelbe-
lichting is mogelijk
door bomengrand te
mengen met poreuze
VULKAN® - LAVA
brokken, waardoor
veel holle ruimte
ontstaat.

Vraag onze
dokumentatie
Vulkan® -Lava
brokken

Naam:
Adres:
Code/Plaats: bn

Postbus 9
2920 AA
Krimpen a/d IJssel
Tel. 01807 - 13044
Telex 22361
Fax 01807 - 11579

rook krimpen

Boogaart bv

Groenprojecten-boomverzorging

Parelstraat 2
Postbus 940
7550 AX Hengelo (O)
Tel.: 074 - 43600

De Steiger 170
Postbus 50236
1305 AE Almere
Tel.: 03240-11454

„UW PARTNER IN BOOMVERZORGING”

- Bosbeheer en Exploitatie
- Groeiplaatsverbeteringen
- Snoei- en Dunningwerk
- Verplanten grote bomen
- Boomchirurgie

Te koop

Bordjes met boom- en struikbeschrijvingen

Voor het Vroege-Vogel-bos ontwikkelde de Bomenstichting een serie bordjes met beschrijving en tekeningen van de daar voorkomende bomen en struiken. Al voordat de bordjes waren gerealiseerd, bleek er vanuit verschillende instellingen en gemeenten belangstelling voor te bestaan. In eerste instantie konden veertig soorten worden vervaardigd. Vanwege de vele wensen wordt deze serie nu uitgebreid tot ongeveer zestig.

Eenvoudige opzet

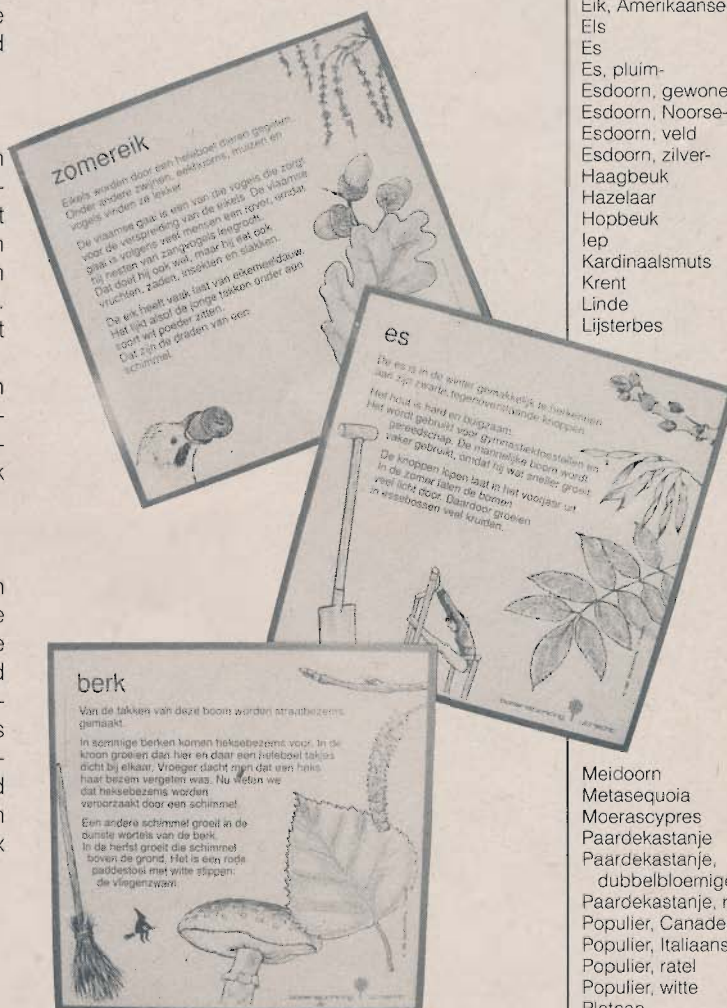
Het doel van de bordjes is met behulp van een korte tekst - ondersteund door tekeningen - bijzonderheden te vertellen over de soort. Dit loopt uiteen van het houtgebruik, het winnen van bepaalde producten van de boom tot een insect of vogel dat zich er graag in ophoudt. Elke soort heeft wel iets specifiek wat het vermelden waard is.

De bordjes zijn eenvoudig van opzet met alleen een Nederlandse naam bovenaan. De wetenschappelijke benaming van de bomen is doelbewust weggelaten, omdat deze voor de leek alleen maar verwarrend zou werken.

Korting voor beheerdersabonnees

De teksten werden geschreven door Johan Schuppert, die gedurende zijn stage van drie maanden bij de Bomenstichting (Hogere Agrarische school te Utrecht) met gedrevenheid aan de samenstelling heeft gewerkt. De tekeningen zijn van Humphrey Bennett. De bordjes zijn à f 60,- per stuk te bestellen bij de Bomenstichting. Ze worden ingekleurd, geplastificeerd (gepolyfineerd, ca. 1,5 mm dik) en met een groen kader geleverd. De afmetingen zijn 22 x 22 cm.

Door het polyfineren zijn de bordjes redelijk kleurvast en tegen vandalisme bestand. Beheerdersabonnees ontvangen een korting van 5% op de prijs van elk bordje. Dit geldt ook voor niet abonnees die meer dan 30 stuks per keer bestellen.

Leverbare soorten

Acacia, valse
Amberboom
Berk
Beuk
Ceder
Den
Duindoorn
Eik, zomer-
Eik, Amerikaanse-
Els
Es
Es, pluim-
Esdoorn, gewone
Esdoorn, Noorse-
Esdoorn, veld
Esdoorn, zilver-
Haagbeuk
Hazelaar
Hopbeuk
Iep
Kardinaalsmuts
Krent
Linde
Lijsterbes

Meidoorn
Metasequoia
Moerascypres
Paardekastanje
Paardekastanje,
dubbelbloemige
Paardekastanje, rode
Populier, Canadese
Populier, Italiaanse
Populier, ratel
Populier, witte
Plataan
Roos, Gelderse
Roos, wilde
Spar
Tamme kastanje
Trompetboom
Tulpenboom
Venijnboom
Vleugelnoot
Vlier
Vogelkers
Vuilboom
Walnoot
Wilg, schiet-
Wilg, treur-
Zilverpar
Zoete kers
Zuurbes

Binnenkort leverbaar

Beverboom
Christusdoorn, valse
Douglasspar
Ginkgo
Hemlock
Hulst
Lariks
Mammoetboom
Moerbe
Nothofagus
Sierkers

In dit nummer. . .

Bordjes met boom- en struik- beschrijvingen te koop	39
Minister Nijpels opende Vroege-Vogel-Bos	40
Rode Beuk wordt geadopteerd	41
Ervaringen van een kontaktpersoon Veel voorkomende ziekten en plagen bij bomen (33)	41
Ontwerp uw eigen boom-wandelroute	42
In dienst bij de Bomenstichting Behoud van de linden bij de Oude Jan te Velp	43
Wijzigingen in de redactie	44
Boekbesprekingen	44
Agenda	45
bijlage: Bomen & bermen	45

Plaatsing langs route of in park

Mogelijkheden voor het plaatsen van de bordjes, die het beste op een schuin afgezaagde biels kunnen worden geplakt en/of geschroefd, zijn er te over.

Met behulp van de bordjes kan bijvoorbeeld een bomen/struikenroute worden uitgezet of kunnen bomen in een park van naam worden voorzien. Ze werden onder andere al geplaatst op de Flevohof, bij kasteel Arcen (Limburg) en in gemeenten Heemstede en Kampen.

Heeft u interesse voor de bordjes, neem dan contact op met Frank Moens (secretariaat Bomenstichting).

Vroege Vogels, vroeg aan 't werk

Minister Nijpels opende Vroege-Vogel-Bos

In het bijzijn van vele belangstellenden plantte minister Ed Nijpels een flink uit de kluiten gewassen moerascypres.

foto: Jongerius

Wie zich op 5 april dit jaar naar Almere Haven begaf, kon van heinde en ver groepen fietsende en lopende kinderen zien, op weg naar de opening van het Vroege-Vogel-Bos.

De actie die ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van het zondagochtend-radioprogramma van de VARA begonnen was om geld in te zamelen voor de aanleg en inrichting van een Vroege-Vogel-Bos is zeer geslaagd geweest. Er kwam zoveel binnen dat het niet alleen mogelijk was om het bos aan te planten en in te richten, maar ook om weerbestendige plaquettes te maken die bij de verschillende bomen de naam geven en iets over hun karakteristiek vermelden.

Vroege Vogels TV

Op 5 april, de Nationale Boomfeestdag, was het dan zover. De gemeente Almere stelde de grond beschikbaar. In een stuk terrein waar de eerste pionier-aanplant van 15-jarige populieren gevelde was, werd een gevarieerd sortiment van bomen en struiken geplant. Het doel is een

Eksternest het onderkomen voor Vroege Vogels TV.

VARA-voorzitter Marcel van Dam gaf op 5 april het startsein voor 'Vroege Vogels TV'. Onlangs vonden de proefopnamen plaats. Vanaf eind september wordt dit programma elke veertien dagen uitgezonden. De opnamen vinden voor een belangrijk deel in en rond het Eksternest plaats. De presentatie is in handen van Hanneke Kappen.

botanisch aantrekkelijk bos te vormen dat bovendien goed is voor een rijk vogelleven. De genodigden werden ontvangen in het natuureducatiecentrum 'Eksternest'. Daar arriveerden ook de hoofdrolspelers: 18 kinderen, ieder een medewerkende school vertegenwoordigend. Nadat de directeur van de Bomenstichting, mevr. ten Cate, doel en verloop van de actie geschetst had, heette burgemeester de Cloe de aanwezigen welkom in zijn gemeente. De voorzitter van de VARA, Marcel van Dam, vond het mooi dat het programma Vroege Vogels nu ook aanleiding gaf tot het planten van een bos. Hij vond de tijd rijp om Vroege Vogels ook eens via de TV de mensen te laten bereiken!

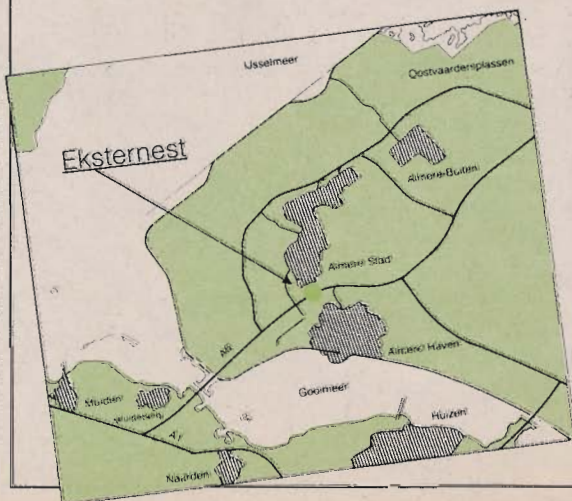
Moerascypres

Tenslotte nam minister Nijpels van VROM het woord: hij richtte zich speciaal tot de kinderen. Het wordt immers een bos voor hun generatie. Terwijl Minister en kinderen, voorzien van mooie spaden, naar de plantplek liepen voor het planten van de 'eerste' boom, werden verderop honderden ballonnen losgelaten om iedereen te laten weten dat het nu gebeuren ging. De boom, een moerascypres, werd met vereende krachten netjes geplant. Een lange rij autobussen bracht intussen grote groepen kinderen naar het Eksternest. De ene groep na de ander vertrok, onder leiding van een vakman, om overal in de erg stugge klei bomen te planten. Bij de toegang tot het bos werden tenslotte door het Vroege Vogel-team enkele panelen onthuld. Deze vertellen hoe het bos tot stand kwam en wat het doel van de inrichting is. Zij sluiten in stijl aan bij de bordjes die in het bos bij de verschillende bomen worden gezet. Een geslaagde bijeenkomst, maar vooral een geslaagde actie, die dankzij de samenwerking tussen VARA, gemeente Almere en de Bomenstichting vlekkeloos is verlopen.

J.W.G. Pfeiffer

U kunt het Vroege-Vogel-Bos dagelijks bezoeken. Het ligt achter het natuur- en milieueducatiecentrum 'Eksternest', Muiderweg 10 te Almere-Haven en is als volgt te bereiken:

- per auto via de A6, afslag Almere-Haven
- per trein vanaf station Almere Muziekwijk, bus 12 naar Almere-Haven
- per bus vanuit Amsterdam: lijn 158, uit Bussum 151 of 155, uit Hilversum -156; uitstappen op busstation 't Oor of halte de Gouwen

8 juli

Rode beuk wordt geadopteerd

De rode beuk op de rooms-katholieke begraafplaats langs de Graaf Florisweg te Gouda vormt het decor voor de eerste adoptiebijeenkomst in 1989. Met zijn opvallende roodbruine blad domineert deze boom het 'groen' in de omgeving.

De beuk is pas 90 jaar oud en als de omstandigheden gunstig zijn, dan kan hij nog wel eens 90 jaar ouder worden. Dit is voor de Bomenstichting aanleiding geweest deze boom te kiezen voor adoptie in de provincie Zuid-Holland.

Veel onderhoud heeft de beuk niet nodig. Niet meer dan wat normaal is voor deze leeftijd. Enkele dode takken leveren voor wandelaars en bezoekers van de begraafplaats gevaar op en worden daarom weggenomen. Door verkeer is de wortelzone verdicht; deze is dus niet optimaal voor lucht- en vochtvoorziening. Met behulp van perslucht zal de grond los worden gemaakt. De leden van de *Kring Praktiserende Boomverzorgers* (K.P.B.) zijn wederom verantwoordelijk voor de uitvoering van de werkzaamheden. Zij zullen op zaterdag 8 juli de onderhoudswerkzaamheden uitvoeren in aanwezigheid van pers en genodigden. De heer H.J. Beltman, directeur dienst water en milieu van de provincie Zuid-Holland, sluit de adoptie af met de onthulling van het adoptiebord.

U bent allen van harte welkom.

Aanvang 13.30 uur

F.R.M.

tek. Humphrey Bennett

Ervaringen van een kontaktpersoon (2)

Wanneer je als kontaktpersoon van de Bomenstichting goed wilt functioneren, is het van belang, voor voldoende publiciteit te zorgen. Men moet weten, dat de Bomenstichting bestaat en wat haar taken zijn. Men moet ook weten, wie de plaatselijke kontaktpersoon is, opdat men zonodig een beroep op hem kan doen. Verder is het van belang, een goed contact te hebben met de plaatselijke plantsoenendiensten, zodat men snel over informatie kan beschikken.

Enige recente ervaringen wil ik hier bespreken. Het zijn gevallen, die althans voorlopig zijn afgehandeld.

Dunning te Rozendaal

Een inwoner van Rozendaal belde mij op, omdat hij ontstemd was over het kappen van een aantal gezonde bomen in de buurt. Na informatie op het gemeentehuis kon ik hem meedelen, dat het een kwestie was van uitdunnen. Aangezien veel mensen met het begrip 'uitdunnen' enige moeite hebben, heb ik betrokkene opgezocht en uitvoerig hierover ingelicht. Het is namelijk mijn ervaring, dat een persoonlijk bezoek beter werkt dan een telefoontje.

Behoud dieptetuin landgoed Dalstein

Een actiegroep te Ellecom heeft zich maandenlang ingezet voor het behoud van een zo-

genaamde dieptetuin van het voormalige landgoed Dalstein. Een sterk verwaarloosd, maar niettemin waardevol gebiedje met een vijver en flinke bomen. De gemeente Rheden was voornemens, toestemming te geven, dit gebied te bestemmen voor woningbouw. Hetgeen zou betekenen: dichtgooien van de kuil en dus het einde van alle bomen. In overleg met de actiegroep heb ik mij namens de Bomenstichting tot de gemeente gewend, en gepleit voor instandhouding en restauratie van dit waardevolle terrein. Thans ziet het er naar uit, dat de bebouwing niet zal doorgaan.

Moerascypres

In Velp stond een fraaie moerascypres. De enige in het dorp, en derhalve opgenomen in een bomenwandeling, destijds door mij geschreven en uitgegeven door het I.V.N.. De eigenaar van de tuin, waarin de boom stond, wilde deze kwijt. Niet alleen stond hij in de weg, maar bovendien vreesde hij schade aan zijn huis door vallende takken. Hij vroeg een kapvergunning aan, doch de plantsoendienst van Rheden (waartoe Velp behoort) achtte het raadzaam, eerst een deskundige van de Bomenstichting om advies te vragen. Adviseur Jitze Kopinga bekeek toen de boom en was van oordeel, dat hij het behouden waard was.

Joop Comijs

maar wel moest worden behandeld, omdat hij enig gevaar voor de omgeving opleverde. Helaas was de eigenaar niet bereid geld voor deze behandeling uit te geven, en dus kon de gemeente niets anders doen dan een kapvergunning afgeven.

Beukenlaan in Arnhem

Langs een laan in Arnhem staan op een bepaald gedeelte 300 bomen, hoofdzakelijk beuken. De plantsoenendienst is voornemens, deze laan uit de dunnen, omdat men van mening is, dat de overblijvende bomen zich dan beter kunnen ontwikkelen. Het betreft bomen van tussen de 50 en 100 jaar. Op 60 bomen is een teken gezet: zij zullen moeten verdwijnen. De gehele buurt is echter tegen dit plan in opstand gekomen en met een actie begonnen. Aan mij werd verzocht om steun van de Bomenstichting. Een voorlichtingsbijeenkomst in de openlucht, waarbij de directeur van de betreffende gemeentelijke dienst een toelichting gaf, was alleen maar olie op het vuur: men bleef zich verzetten. Ik heb toen de laan eens goed bekeken en namens de Bomenstichting een brief geschreven aan de gemeen-

telijke plantsoenendienst met het advies: het kappen van 20 a 25 bomen, die dood zijn of te dicht op elkaar staan, is voldoende. Het is niet uitgesloten, dat de gemeente zich bij dit compromis neerlegt.

Schaduwoverlast

Buren klaagden over een te hoge en daardoor overlast bezorgende berk in een van de tuinen. De boom staat binnen twee meter van de erfscheiding van de naaste buren. Doch juist deze buren hadden geen bezwaar tegen de boom. De boom is ongeveer 20 meter hoog en een typisch voorbeeld van een grote boom, die niet in deze kleine tuinen thuishoort. De eigenaar is aan de boom gehecht en wil hem graag behouden. De bewoner hoorde van de eigenaar van deze panden, dat hij niet op vergoeding van kosten behoefde te rekenen, mocht er iets met de boom worden gedaan. Hij heeft toen voor eigen rekening de boom wat laten snoeien, en hoopt nu maar, dat de buurt hiermee genoegen neemt.

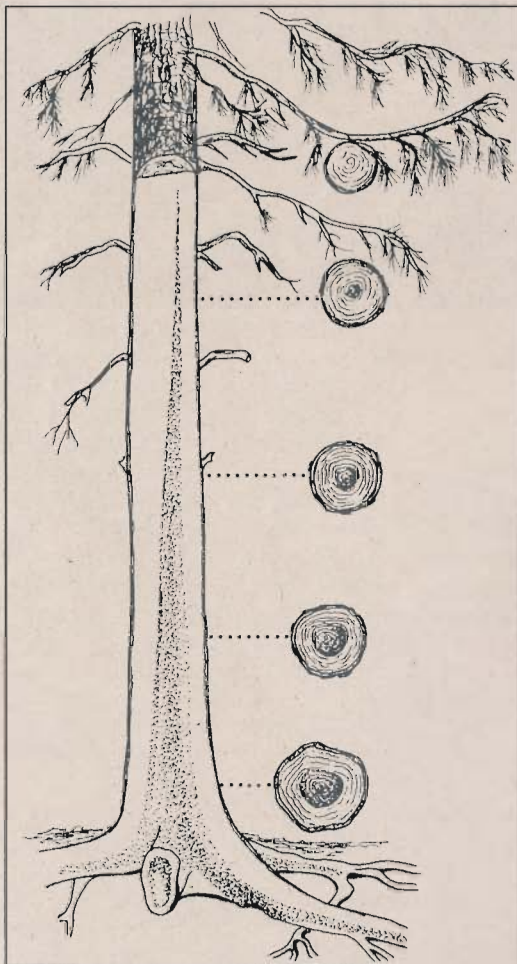
J.J.C.

Veel voorkomende ziekten en plagen bij bomen (33)

De Dennemoorder

Bron: Ontwerp leerstof voor de Middelbare en Hogere Tuinbouwscholen en Vakscholen 'Infektieziekten in de boomteelt en het openbaar groen'.
Uitgave: Ministerie van Landbouw en Visserij.

Afbeelding:
Dennemoorder, verkleuring van het kernhout door stamrot (naar Butin, 1982)

bloot aan allerlei bedreigingen. Enkele zijn alleen maar met een microscoop waar te nemen totdat het uiteindelijke ziektebeeld ontstaat. Maar dan is het te laat.

Eén van die geniepige ziekten is de dennemoorder, een schimmel die wortel of stamrot veroorzaakt bij den (*Pinus*), spar (*Picea*), larix (*Larix*) en nog enkele andere naaldbomen.

De Dennemoorder

De schimmel (*Heterobasidion annosus*) dringt de boom bij de jonge wortels binnen. Bij oudere wortels kan de schimmel alleen via een wond binnendringen. De meeste infecties ontstaan echter door wortelcontact, waarbij de schimmel van de geïnfecteerde boomwortel naar de gezonde groeit. De schimmel tast het centrale dode hout aan, dus de buitenste levende mantel blijft in eerste instantie intact. Via de kern groeit de schimmel vele meters hoog de stam in. De infectie veroorzaakt dat wortel of stam, of beide, gaan rotten. Dit uit zich in het afnemen van de groei en het geleidelijk afsterven van de boom.

Wortelrot of stamrot?

Het schadebeeld van de schimmel is verschillend per boomsoort. Bij den en douglas wordt alleen het totale wortelstelsel aangetast. Boven- gronds uit zich dit in een sterk geremde groei, naaldevkleuring en naalddval. Tenslotte sterft de boom af. Bij een windvlaag kan de boom ineens omwaaien.

Stamrot treedt op bij spar, larix, levensboom, (*Thuja*) en hemlock (*Tsuga*). De wortels worden ook aangetast maar sterven niet af. In het kernhout komen roodachtige tot lichtbruine verkleuringen voor. Aan de stamvoet is een voor deze ziekte karakteristieke verdikking te zien. Vruchtlichamen van de schimmel verschijnen pas aan

In deze rubriek worden veel ziekten en plagen bij loofbomen besproken. Dit houdt niet in dat naaldbomen nauwelijks ziektegevoelig zijn, integendeel. Naaldbomen staan net zo veel

de stambasis en op de oppervlakkige wortels als de boom dood is.

Bestrijding

Bestrijding is preventief goed mogelijk op biologische wijze bij de den, wanneer er wonden worden gemaakt. Aan de olie, die de ketting van de motorzaag smeert, wordt een sporenoplossing van de saprofytische schimmel *Peniophora gigantea* toegevoegd. Deze saprofyt wint het van de dennemoorder in de concurrentiestrijd. Bij andere boomsoorten kan men de stobben behandelen met 10% Ureumoplossing. Wanneer de schimmel reeds aanwezig is dan is bestrijding niet mogelijk. Alleen verdere uitbreiding kan worden voorkomen door wortelkontakt te vermijden en wonden zorgvuldig te behandelen of zoveel mogelijk te voorkomen.

Ontwerp uw eigen boomwandelaroute

Tien jaar geleden stelde ik een boekje samen, waarin drie bomenwandelingen werden beschreven, namelijk door Velp-Noord, Velp-Zuid en Rozendaal. Van dit boekje werden honderden exemplaren verkocht. Omdat er nog steeds belangstelling voor bestaat, liet ik begin april een derde, geheel bijgewerkte druk verschijnen.

Het gidsje geeft een routebeschrijving, en geeft enkele bijzonderheden over de genoemde boomsoorten.

Het leek mij nuttig, u één en ander door te geven. Misschien ziet u zelf mogelijkheden, een dergelijk gidsje samen te stellen. Eventueel ben ik graag bereid, u hierin van advies te dienen, en u iets te vertellen over mijn positieve ervaringen.

Joop Comijs
Zaai boslaan 12
6881 RH VELP

In dienst bij de Bomenstichting

Wim Meyers is in dienst getreden als projectcoördinator bij de Bomenstichting. Hij volgt Hans Gierveld op, die een eigen bosbouw-adviesbureau is begonnen.

Wim Meyers studeerde Communicatie aan de HEAO in Utrecht en liep onder meer stages op het gebied van reclame en public relations. Bij

de Bomenstichting gaat hij zich bezighouden met de lopende en toekomstige projecten, waaronder de afronding van het project 'Inventarisatie en Registratie van Waardevolle Bomen'. Hij zal ook de public-relations van de Bomenstichting gaan behartigen.

De bezetting van het secretariaat is thans als volgt.

Marjan ten Cate-van Elsland,
directeur en woordvoerder

Frank Moens,
coördinator secretariaat en
eindredacteur Bommennieuws

Loes Sonnega-Oosterhoff,
administratief vrijwilligster
voor 1 dag per week

Wim Meyers,
projectcoördinator
en public-relations

Ingrid Surstedt,
administratief medewerkster
belast met onder andere verkoop
en boekhouding

Leon van Schöll,
project medewerker
inventarisatie
en registratie

Behoud van de linden bij de Oude Jan te Velp

foto: Birm Rouwenhorst

Wanneer u deze foto bekijkt, zult u het met mij eens zijn, dat de drie bomen in belangrijke mate sfeerbepalend zijn bij deze oude Romaanse kerk.

De kerkvoogdij vroeg een kapvergunning aan, omdat zij van mening was, dat de bomen gevaar opleverden voor de omgeving. Het zijn namelijk knotlinden die in de loop der jaren niet meer zijn geknot en dus zijn doorgeschoten. Veel buurtbewoners hadden echter bezwaar tegen het verdwijnen van deze bomen, terwijl ik namens de Bomenstichting eveneens bezwaar had aangetekend. Ik had namelijk van boomverzorger Leen Hoogstad vernomen, dat deze bomen gezond zijn, maar wel een snoeibeurt nodig hebben, waarbij kan worden gedacht aan knotten of uitdunnen.

De gemeentelijke Plantsoenendienst was evenwel van mening, dat men deze bomen beter kon kappen, om dan plaats te maken voor een kring jonge bomen rond de kerk, een situatie zoals die oorspronkelijk bestond. Ook voor dat standpunt is veel te zeggen, vooral wanneer het een rijbeplanting betreft.

Tijdens een hoorzitting met de bewoners, waarbij een wethouder en de chef Plantsoenendienst aanwezig waren, werden de verschillende standpunten geuit en besproken.

Het uiteindelijke resultaat is, dat de kapvergunning niet is verstrekt. Wij mogen aannemen, dat de bomen nu een onderhoudsbeurt zullen krij-

gen, waardoor zij nog vele jaren zullen meekunnen.

J.J.C.

Wijzigingen in de redactie

De afgelopen maanden hebben zich enkele veranderingen voorgedaan in de redactiecommissie van het Bommennieuws. Na vele actieve jaren als redactielid heeft adviseur George Otter besloten zijn beschikbare tijd te gaan besteden aan de public-relations commissie. Zijn kritische inbreng, met name op het gebied van de vormgeving heeft ertoe bijgedragen dat het blaadje Bommennieuws is gegroeid tot een blad. De voorzitter van de Bomenstichting, Hans Pfeiffer, nam eind vorig jaar het redactievoorzitterschap over van Marjan ten Cate, die wel redactielid bleef. Tegelijkertijd moest bestuurslid Aart de Veer door verandering van werkring tot onze spijt stoppen als redactielid. Achter de schermen blijft hij echter actief als korrektore en als auteur van de serie 'Bomen in het landschap'.

Wim Meyers heeft inmiddels de redactie versterkt.

Boekbesprekingen

Tussen beplantingsplan en eindbeeld

Was dit boek er maar eerder geweest! Zo'n vijfenveertig jaar geleden kwam in Nederland de 'landschapsverzorging' goed op gang. Er waren toen maar weinigen met de juiste kennis en ervaring op dit gebied. De bosbouwers hadden verstand van produktieaaldhout en een beetje van eik, beuk en berk, maar het hele inlandse struiksortiment was hen eigenlijk niet goed bekend. De tuinbouwers waren goed thuis in allerlei siermateriaal, al dan niet exotisch, maar het omgaan met de soorten die hier van nature thuis horen, was geen hoofdzaak. Deze twee soorten vaklieden moesten gezamenlijk aan de slag om het land nog een beetje groener te maken. Nog een zegen dat van meet af aan het inzicht heeft bestaan dat het resultaat er enigszins natuurlijk moest uitzien en dat gewerkt moest worden met soorten die van oudsher in ons landschap op hun plaats waren. In elk geval is er vergeleken met andere landen, heel veel de grond ingegaan en tot ontwikkeling gekomen. Helaas is die ontwikkeling niet geweest wat de ontwerpers er zich van hadden voorgesteld. Het blijkt ook dat veel beplantingen er nu niet uitzien zoals men het ter plaatse zou willen hebben. Zo staan er nu wel hoekjes populier waar eigenlijk esdoorn bedoeld was, en bosjes els die eik hadden moeten zijn. De bestaande beplantingen in de gewenste toestand te brengen en te houden blijkt een moeilijke en dure zaak te zijn. En dat alles omdat vroeger niet voldoende kon worden voorzien wat er zou gaan gebeuren.

Dit boek maakt duidelijk wat de oorzaken van de problemen geweest zijn, hoe ze nog op te lossen zijn, of wat voor nieuwe aanpak denkbaar is. De presentatie is uitzonderlijk goed toegankelijk, dat wil zeggen volledig, overzichtelijk, deskundig. Er zijn 172 figuren, ongeveer de helft bestaat uit foto's, die precies voorstellen wat hun onderschrift zegt en die kloppen met de tekst. Dat zie je wel eens anders. Ook

de tekeningen dienen inderdaad de begrijpelijkheid van de beschrijvingen.

De ondertitel 'het beheer van bosplantsoenen' is wel erg bescheiden. De 273 bladzijden tekst bieden heel wat meer. Begonnen wordt met het op een rijtje zetten van de beheersproblemen die het gevolg zijn van de vage voorstellingen bij vroegere plannen, en de daarmee gepaard gaande extra kosten. Hierna wordt uiteengezet wat de algemene eigenschappen en eisen zijn van het voor het doel geschikte plantmateriaal. De vaklui van vroeger wisten daar natuurlijk ook wel wat van, maar een zo heldere voorstelling van zaken als hier gegeven wordt, hadden de meesten zeker niet. Vervolgens worden de wetmatigheden van verschillende beplantingsvormen besproken, de aspecten van de uitvoering die daaruit voortkomen en vele vormen van beplantingsonderdelen en hun combinaties. Verder is er een overzicht van praktijksituaties en het verband tussen plan en beheer.

Tot slot wordt een overzicht gegeven van begrippen, een literatuurlijst (haast alles minder dan tien jaar oud; eerder was er nu eenmaal haast niets) en een alfabetisch register van onderwerpen. Het is gewoon zo dat ieder die nu nog beplantingen ontwerpt of beheert, dit boek moet lezen en herlezen. Niet ieder zal het met alles eens zijn, maar wie het beter weet, moet het maar beter doen. In elk geval ben je geen deskundige meer als je hier niet van op de hoogte bent!

K.E. Huizinga

Tussen beplantingsplan en eindbeeld

Ir. P.J.H.M. Reuver; uitgave Stichting Praktijkonderwijs en Leerlingwezen voor Bosbouw, Koningsweg 35, 6816 TG ARNHEM.

Agenda

8 juli

Bomenadoptie Bomenstichting
Plaats: rooms katholieke begraafplaats,
Graaf Florisweg 126, Gouda

Aanvang: 13.30 uur
Inlichtingen: 030-33 13 28
(zie elders in dit nummer)

23 en 24 juli

Open dagen tuinen 'De Wiersse'
Openstelling van de ca. 16 ha historische tuinen rondom het huis 'De Wiersse'
Plaats: Vorden
Inlichtingen:
Streek VVV-Achterhoek 05732-1 93 55
VVV-Vorden 05732-32 22
Openingstijden: 10.00-18.00 uur
Toegang: f5,-, kinderen tot 6 jaar gratis

9 september

Open Monumentendag
Inlichtingen: 020-27 77 06
Openingstijden: 10.00-17.00 uur

t/m oktober

Tentoonstelling '350 jaar Hortus'
Plaats: Universiteitscentrum Utrecht
Inlichtingen: 030-53 54 55

bomennieuws

Vormgeving + eindredactie
F.R. Moëns
Redactie:
M. ten Cate-van Eiland
J.J. Comijs
W.E. Meyers
J.W.G. Pfeiffer (voorz.)
A.A. de Veer

Verschijnt 6x per jaar
Voor donateurs gratis
Oplage 3500 stuks

Redactieadministratie:

bomenstichting

Donkerstraat 17
3511 KB Utrecht
Tel. (030) 33 13 28

Overname van artikelen en berichten in overleg met de redactie.

Druk:
Van den Berg's
drukkerij bv
Maarn

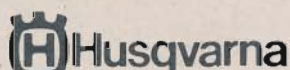

Royal 30E

Jubileumprijs
f 299,-

De elektrische grasmaaiër voor het nederlandse gazon. Uitgerust met: 900 watt Electrolux motor, snelverstelling van de gewenste maaïhoogte, grasvangzak en.... de achterwielen zijn vervangen door een achterrol zodat u moeiteloos langs graskanten maait. Meer weten? Stuur onderstaande bon in voor meer informatie.

KWALITEIT UIT ZWÉÉDEN

ROYAL 30E

Naam

Adres

Plaats

BN-3/89

Bon sturen naar Husqvarna Bos & Tuin, Postbus 188, 1110 BD Diemen.

BOMENBEDRIJF

- snoeien, verplanten en chirurgie
- verhuur **HOOGWERKERS**
- verhuur boomverplandmachine
- **BOMEN-ROOIJEN**
van 1 boom tot vele hectaren
- wegfreen van **STOBEN**
- in Ned., België en Duitsland

Driessen - Vreeland

02943 - 1795

TOPLAN TOPLAN MULCHSCHIJVEN

• HOUDEN UW JONGE AANPLANT ONKRUIDVRIJ

- DOELTREFFEND
- KOSTENBESPAREND
- UIT 100 % RECYCLING-MATERIAAL
- EENVOUDIG TE GEBRUIKEN
- MILIEUVRIENDELIJK
- GEBRUIKSDUUR CA. 3 JAAR

Handelsonderneming **Kleistra**

Postbus 126, NL 6860 AC Oosterbeek, tel. (08308) 19 71.

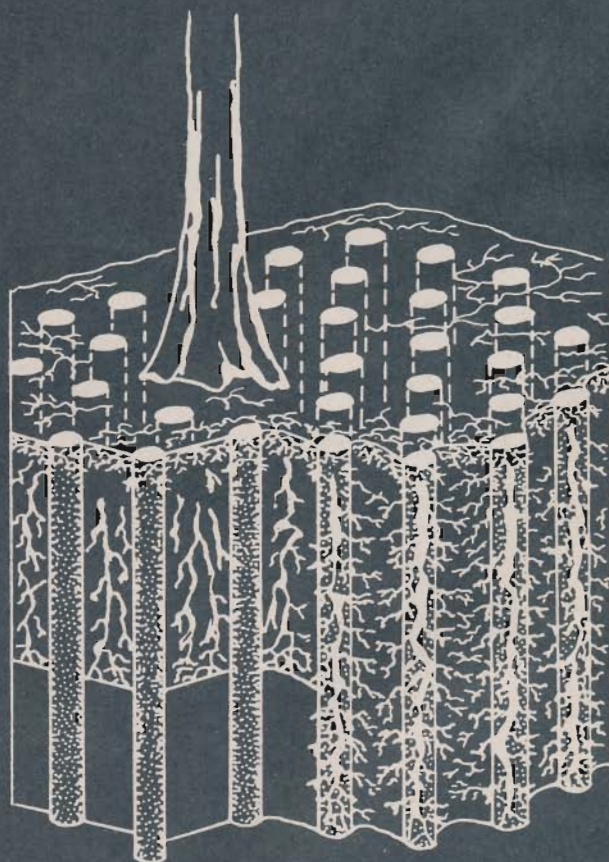
TRANSPLANT B.V.

Postbus 24

1243 ZG 's-Graveland

ECHTE BOOMVERZORGING
begint met
GROEIPLAATSVERBETERING

- opheffing bloempot-effect
- verbetering van humuscomplex
- doorbreking van harde lagen
- vergroting van vochthoudend vermogen
- beluchting
- bemesting
- totale doorworteling door gronduitwisseling

**Boomverzorging
voor nu en later**

Bel voor meer informatie:
020-995574

De Samenwerkende Boomverzorgers

- Voor: – boom-, bos- en landschapsverzorging
– boombeheersplannen, -onderzoek en adviezen
– boomverplanting en -velling
– groeiplaatsverbetering
– klimmaterialen

Leen Hoogstad, Arbori-Arnhem 085-42 42 23

Frans van Jaarsveld, Schalkwijk 03409- 18 80

Henk van Scherpenzeel, Bilthoven 030-28 02 90

Wim Kruijk Boomverzorging, Amsterdam 020-18 29 85

De Samenwerkende Boomverzorgers zijn deskundig, vakbekwaam en hebben reeds een jarenlange ervaring. Omdat boomverzorging nog steeds een dynamisch vakgebied is volgen zij daarbij voortdurend de ontwikkelingen en nieuwe inzichten in zowel binnen- als buitenland. Het is dan ook niet verwonderlijk dat zij daarmee in Nederland vaak aan de basis staan van vernieuwingen op dit gebied.

Waarborg voor Kwaliteit

Meijer Groen en Recreatiebeheer

Uw bomen zijn ons waard.

Snoeien d.m.v. klimspecialisten of hoogwerker.

Velling - dunningen, wondbehandeling.

Specialist in "moeilijke gevallen".

Vrijblijvend advies en offertes.

MEIJER

Groen en Recreatiebeheer Huizen

Langerhuizenweg 1, 1272 RA Huizen (NH), Telefoon 02152-53568

Pius Floris

BOOMVERZORGING

Baarzenstraat 17
5262 GD Vught
073 - 56 72 35

VOOR EEN *FLORISSANT* BOMENBESTAND

BOOMVERZORGING

GEWOON JE WERK DOEN,
AL MEER DAN 30 JAAR.

LANDSCHAPSWERK HEYMAN

8330 AB Steenwijk - Postbus 61 - Telefoon 05210 - 14105
7670 AD Vriezenveen - Postbus 162 - Telefoon 05499-61020

Adverteren
in het

bomennieuws

Vraag vrijblijvend het tarievenoverzicht bij de
Bomenstichting, 030 - 33 13 28

DE NATIONALE BOMENBANK

Een boom: voor de meeste mensen het herkenbaarste groen,
een stukje natuur in de stad, dáár doet u toch álles aan!
De Nationale Bomenbank helpt u daarbij.

VERPLANTEN, REGISTRATIE

Sparen met bomen:

Wat kan je beter doen dan een
boom die ergens weg moet,
elders weer een nieuwe kans te
geven. Met onze aanpak en
ervaring een hoog rendement!

Een boom op reis:

Van onze kwekerij, waar hij
optimaal is voorbereid, op weg.
Om allure te geven aan:
een nieuw gebouw, een dorps-
plein óf uw tuin...

UW BOMEN ZIJN HET WAARD

Nationale Bomenbank BV
Postbus 37
3360 AA Sliedrecht
01840-33432